

Le Corbusier: Regulačný plán Zlína, 1935. Z diela *L'oeuvre de Le Corbusier*

Projektové oddelenie SAS Zlín: Výrobná budova v Batawe, Ontario, Kanada, 1939. Z archívu J. Novotného

bývanie vo forme veľkých obytných blokov s komunálnymi službami, ktoré situoval na tzv. Jižní svahy. Boli to obytné domy, ktoré Le Corbusier projektoval rok predtým pre Nemours.²²

K zástavbe oblasti Jižní svahy skutočne došlo, ale až v sedemdesiatych rokoch.

Okrem zlínskej aglomerácie Baťa systematicky rozširoval pole svojej pôsobnosti budovaním filiálnych závodov a sídlisk na území Československa, aj v zahraničí. Sledoval tým ekonomické i strategické ciele. Filiálne závody budovali tam, kde bol dostatok lacných pracovných síl, príležitosť získať lacné suroviny alebo možnosť preniknúť na zahraničné trhy. Tieto továrenské mestá boli navrhované na základe vytvorenej predstavy ideálneho záhradného mesta o veľkosti desiatich tisíc obyvateľov. Z urbanistického hľadiska išlo v podstate o zónové plánovanie s oddelenou priemyslovou zónou, zónou bývania s rodinnými domami, a centrálnou zónou s kultúrno-spoločenskou vybavenosťou a službami. Súčasťou bola spravidla aj rekreačná zóna s kúpaliskom a ihriskami. Kým prvé z týchto priemyslových miest, projektovaných začiatkom tridsiatych rokov, boli založené na pravouhlej osnove — napr. Tillbury v Anglicku (Karfík), Chelmek v Poľsku (Gahura) alebo Best v Holandsku (Vítek), boli neskoršie projekty ovplyvnené štúdiom ideálneho priemyslového mesta od Jozefa Gočára. Ustálil sa tzv. vidlicový alebo parabolický typ kolónie. Z realizovaných zahraničných miest treba si pripomenúť napr. Vukovar (Gahura) a Borovo (Karfík) v Juhoslávii, Belcamp (Karfík) v USA, Batawa (R. H. Podzemný) v Kanade, Ottmuth (Gahura) v Nemecku, Hellocourt (Podzemný) vo Francúzsku, Malfú (Voženilek) v Maďarsku, Möhlin (prvý návrh Vítek, realizácia švajčiarsky architekt Hannibal Naef) vo Švajčiarsku a Batanagar v Indii. Architektúra objektov v týchto „mestách“ sa niekedy prispôbovala miestnym zvyklostiam, napr. bow-windows v Tillbury, valbové strechy podľa nemeckých predpisov z roku 1933 v Ottmuthu alebo biela tropická architektúra v Batanagare.

Pri projektovaní francúzskej pobočky Hellocourtu sa ešte raz stretávame s Le Corbusierom. Spoločne s Pierre Jeanneretom navrhli roku 1936 pre Hellocourt obytný útvar s trinástimi strohými mrakodrapmi, ktoré sú umiestnené stupňovite na kopcoch severne od existujúceho sídliska. Pre rozpor medzi tradič-